

[Glønborg]

Jeg henviser i øvrigt til de bemærkninger, der ledsager lovforslaget, og anbefaler det til Tingets velvillige behandling.

Behnke (FP):

Som ordfører for forslagsstillerne skal jeg hermed tillade mig at fremsætte:

Forslag til lov mod skatteyderbetaling af kantiner m.v.

(Lovforslag nr. L 208).

Fremskridtspartiet ønsker med nærværende forslag at bidrage til nedsættelse af de offentlige udgifter på en måde, som bestemt bør kunne finde et folketingsflertal.

Jeg henviser til lovforslagets tekst og de bemærkninger, som ledsager dette.

Den første sag på dagsordenen var:

1) Første behandling af lovforslag nr. L 191:

Forslag til lov om ændring af lov om voksenuddannelsesstøtte.

Af Jytte Andersen (S) m.fl.

(Fremsat 21/2 90).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling**Kulturministeren (Ole Vig Jensen):**

Om det foreliggende lovforslag om ændring af loven om voksenuddannelsesstøtte kan jeg sige, at det indeholder elementer, som jeg allerede i oktober måned havde lejlighed til at drøfte med Uddannelsesudvalgets medlemmer.

Det drejer sig om lovforslagets pkt. 1 og 2 om beskæftigelseskravet og pkt. 5 om ansøgningsproceduren.

Dengang fandt jeg ikke, at der var grundlag for ændringer af de gældende regler, og jeg må sige, at jeg fortsat er af den samme opfattelse.

Spørgsmålet om, hvorvidt lovens beskæftigelseskrav om et halvt år på fuldtid eller tilsvarende længere på deltid udgør en barriere for deltagelse i voksenuddannelsesstøtteordningen, indgår i evalueringen af denne ordning – husordningen, som den almindeligvis kaldes – og det samme gør de administrative procedurer omkring tildelingen af voksenuddannelsesstøtte.

Disse punkter vil blive taget op i forbindelse med den planlagte revision senest i forbindelse med støtteleven i folketingssamlingen 1991-92, og jeg mener ikke, at spørgsmålene er så centrale for gennemførelsen af loven i dens foreliggende udformning, at de kan bære en lovændring på nuværende tidspunkt.

Med hensyn til lovforslagets punkt 3 om optjening af feriepenge kan jeg oplyse, at voksenuddannelsesstøtten følger den ordning, der er gældende for godtgørelse for deltagelse i arbejdsmarkedsuddannelserne, dvs. at uddannelsesstøtten ikke er omfattet af ferielovens regler. En lønmodtager, der opfylder betingelserne i arbejdsløshedsforsikringslovgivningen, dvs. er ydelsesberettiget medlem af en A-kasse, og som ikke har optjent feriepenge for 30 dage inden for et år, kan imidlertid oppebære supplerende feriedagpenge fra a-kassen for de manglende dage. På denne baggrund mener jeg ikke, det er nødvendigt med særskilt lovgivning om ferie på nuværende tidspunkt.

Forslaget om anciennitetsberegning mener jeg heller ikke hører hjemme i loven om voksenuddannelsesstøtte. Det drejer sig om en økonomisk støttele, der ikke regulerer forholdet mellem lønmodtager og arbejdsgiver. Anciennitetsberegningen bør fortsat aftales inden for ansættelsesforholdet.

Endelig ønsker forslagsstillerne, at lovens bestemmelse om, at uddannelsesstøtten for deltidsundervisning nedsættes forholdsmæssigt, skal kunne fraviges. Så vidt jeg kan se, går forslaget stik imod hovedprincipperne om, at voksenuddannelsesstøtten ydes som kompensation for indtægtstab ved deltagelse i uddannelse i arbejdstiden, og derfor kan jeg ikke støtte dette forslag.

Afslutningsvis vil jeg erindre om, at voksenuddannelsesstøtteordningen nærmest bør betragtes som et landsdækkende forsøg. I loven er det fastsat, at den skal tages op til revision i folketingssamlingen 1991-92. Jeg synes, vi skal give denne voksenuddannelsesstøtteordning en mulighed for at udvikle sig inden for de givne lovgivningsmæssige rammer indtil da og lade evalueringen af støtteordningen give os et fingerpeg om, hvor der måtte være behov for ændringer og sikkert også for forbedringer.

Helle Degn (S):

Loven om støtte til voksenuddannelse trådte

[Helle Degn]

i kraft den 1. oktober 1989. Formålet med den var, at voksne med kort eller ingen uddannelsesbaggrund skulle have adgang til uddannelse i arbejdstiden. Vi ved, at denne gruppe voksne er placeret på den del af arbejdsmarkedet, hvor der oftest er lav løn, ustabile arbejdsvilkår og deltidsbeskæftigelse. Over for netop denne gruppe af mennesker, som loven har som målgruppe, viser den sig ikke at være imødekomende over for deres aktuelle situation og behov. Det er derfor, at vi godt kan støtte det forslag, som er fremsat, sådan at Folketinget kan få lejlighed til at drøfte dette nærmere.

Jeg vil gerne nævne de tre forhold, som er foreslået ændret, og kommentere dem lidt. Det første forhold er, at de deltidsansatte skal oparbejde en meget længere beskæftigelsesperiode end de fuldtidsansatte. Det synes vi er en diskrimination over for de deltidsansatte, og vi ved, at det især vil ramme kvinder. Vi ved også fra mange undersøgelser, at det ikke er kvindernes eget valg at være på deltid, men udtryk for underbeskæftigelse i samfundet. Disse kvinder bør ligesom de mænd, som rammes af deltidsdiskriminationen i dette forslag, behandles mere fair. Specielt de ufaglærte ville vi gerne se i uddannelse, blandt andet for at forebygge arbejdsløshed og dermed træk på dyre overførselsindkomster.

Det andet forhold, jeg vil hæfte mig ved, er, at vi også ved, at specielt for de fleste lavtlønnede vil yderligere tab i indtægt forhindre, at vores intentioner med lov om voksenuddannelse kan komme til at fungere. Når uddannelsesstiden ikke dækkes med i beregningerne for feriepenge, er der et indkomstab, som er svært for de lavestlønnede grupper at bære. Derfor vil vi gerne se disse mennesker i uddannelse, ikke kun for deres egen skyld, men også for erhvervslivets og skatteborgerens skyld, så egenforsørgelseevnen vedligeholdes. Det finder vi er meget vigtigt.

Det tredje forhold, vi gerne vil se lidt nærmere på i Uddannelsesudvalget, er ansøgningsproceduren ved ansøgning om offentlig støtte. I dag er det i henhold til forslaget sådan, at den skal gå gennem arbejdsgiveren. Hermed er borgerens retstilstand svækket, sådan som vi ser det, og vi synes, det er en urimelig procedure.

Disse tre forhold vil Socialdemokratiet gerne drøfte nærmere i Uddannelsesudvalget, og vi håber, at der vil være en positiv holdning til at finde løsninger på dette område.

Pia Christmas-Møller (KF):

Det Konservative Folkeparti kan ikke støtte det socialdemokratiske forslag til ændring af voksenuddannelsesstøttereglerne. Det kan vi ikke, fordi vi mener, at det er alt for tidligt at evaluere ordningen, og fordi forslaget på nogle punkter bryder med væsentlige principper og sammenhænge; det gælder f.eks. forslaget om fravigelse af den forholdsmæssige nedsættelse af støtten til deltidsansatte, spørgsmålet om anciennitet, som naturligt hører hjemme i aftaleforhold mellem arbejdsgiver og arbejdstager, og endelig ændringerne af ferieberegningerne, som dermed bryder sammenhængen mellem beregningsreglerne for kursusgodtgørelse i dagpengesystemet. Når det er sagt, kan jeg ikke lade være med at sige, at det er rørende at læse om den nye, varme socialdemokratiske solidaritet med de deltidsansatte, som fremgår af bemærkningerne. Netop det Socialdemokrati, som gang på gang har blokeret for de deltidsansattes rettigheder, går nu i spidsen for at sikre de deltidsansatte større rettigheder end de fuldtidsansatte. Gad vide om det er, fordi de deltidsansatte nu skal bruges som løftestang til noget helt andet. Lad det være en indskudt bemærkning. Vi må altså afvise forslaget, idet vi mener, at voksenuddannelsesstøtteordningen skal til revision i folketingssamlingen 1991-92, præcis som det er planlagt i den nugældende lov.

Holger K. Nielsen (SF):

Jeg skal ikke blande mig i De Konservatives polemik med Socialdemokratiet, men vil dog lige påpege, at den argumentation, som fru Pia Christmas-Møller kritiserede Socialdemokraterne for, brugte hun fuldstændig selv. Her er det De Konservative, der blokerer for at forbedre forholdene for de mennesker, der er på deltid, så jeg synes, at når De Konservative forsøger at slå sig til ridder på at forsvare disse menneskers rettigheder, er det dybt hykleri, når man ser på, hvad De Konservative siger i denne sag.

Vi er enige i det socialdemokratiske forslag. Vi mener, at man har fået fat på nogle ting, der er relevante og vigtige, og vil derfor gerne støtte forslaget. Jeg kunne godt ønske mig en lidt mere åben holdning hos kulturministeren til de problemstillinger, der blev rejst i det socialdemokratiske forslag. Det gælder ikke mindst i

[Holger K. Nielsen]

forhold til punkt 2, som handler om de såkaldte kollektive kurser. Der vil jeg godt erindre kulturministeren om, at han faktisk under andenbehandlingen af voksenuddannelsesstøtteloven den 16. maj 1989 tilkendegav over for mig, at det var vigtigt at have en vis fleksibilitet i forhold til de kollektive kurser, fordi ganske særlige forhold gjorde sig gældende, og det kan være vigtigt, at man udviser en fleksibel administration. Derfor synes jeg, det var lidt skuffende, at kulturministeren var så afvisende over for de socialdemokratiske forslag, som han faktisk var. Men som sagt mener vi, at der er tale om nogle relevante problemer, og vi agter at støtte det socialdemokratiske forslag.

(Kort bemærkning).

Pia Christmas-Møller (KF):

Når man ikke vil blande sig i en polemik og alligevel gør det, ville det unægtelig være en fordel, om hr. Holger K. Nielsen hørte efter, hvad der egentlig blev sagt, eller hvis det heller ikke kan lade sig gøre, så i det mindste læste, hvad det socialdemokratiske forslag egentlig går ud på. Det går ikke ud på at give de deltidsansatte nogle rettigheder, som svarer til de fuldtidsansattes, for så ville Det Konservative Folkeparti være med, og det er vi, for vi står nemlig bag det oprindelige forslag, og der er netop tale om, at de deltidsansatte sikres samme muligheder som de fuldtidsansatte, men vi synes altså ikke, at vi skal bryde princippet om, at man som deltidsansat får en forholdsmæssig støtte. Det er simpelt hen sammenhængen, og jeg synes, det var nogle fuldstændig malplacerede bemærkninger, hr. Holger K. Nielsen kom med.

(Kort bemærkning).

Helle Degn (S):

Jeg synes, der skal falde en bemærkning til fru Pia Christmas-Møller. Socialdemokratiet er ikke specielt forelsket i deltidsansættelse eller i de deltidsansatte som gruppe. Det, vi er optaget af, er naturligvis, at de får en fair behandling, og at de optjeningsregler, rettigheder og udregningsmodeller, der gælder for de fuldtidsansatte, også bliver anvendt på de deltidsansatte. Den fairness, retfærdighed synes vi også man skylder de deltidsansatte, der, som jeg også sagde i mit indlæg, i meget stor udstrækning ikke selv har valgt deltidsbeskæftigelse, men det er

den del af arbejdsmarkedet, der er ledigt for dem, og derfor skal de ikke yderligere diskrimineres.

(Kort bemærkning).

Pia Christmas-Møller (KF):

Der er nu ikke tale om nogen diskrimination af de deltidsansatte i den nugældende VUS-ordning. Det er en total misforståelse, og det er synd at bibringe befolkningen det indtryk. Der er tale om, at fuldtidsansatte og deltidsansatte har adgang til at fordele denne ordning, og det står Det Konservative Folkeparti 100 pct. bag, men vi synes altså ikke, at der er nogen grund til, at man nu skal overgå sig selv med at give deltidsansatte større rettigheder.

(Kort bemærkning).

Holger K. Nielsen (SF):

Uden at skulle forlænge det meget mere vil jeg anbefale fru Pia Christmas-Møller at læse det bilag, der er til lovforslaget, som er svar på de spørgsmål, der blev stillet i udvalget. Af dette bilag fremgår ganske klart, at dette vil give specielle problemer for de deltidsansatte.

(Kort bemærkning).

Helle Degn (S):

Jeg vil ligesom hr. Holger K. Nielsen henvise til den talopstilling, som vi har fået fra ministeren under det tidligere udvalgsarbejde, hvoraf det klart fremgår, at mennesker med mellem 15 og 19 timers beskæftigelse skal optjene 51 ugers arbejde for at kunne komme i betragtning, hvorimod mennesker i beskæftigelsesområdet 35-39 timer kun skal optjene 26 uger. Det er en forholdsmæssig tung byrde at løfte, og vi kender de mennesker, der befinder sig på den del af arbejdsmarkedet, som jeg sagde i mine indledende bemærkninger, hvor det er endnu vanskeligere at optjene disse forholdsmæssige point, sådan at man kan komme i betragtning til denne uddannelsesstøtteordning.

(Kort bemærkning).

Pia Christmas-Møller (KF):

Man kunne føje til, at de, der ikke har noget arbejde, slet ikke kan få del i denne ordning. Vi må lige huske, hvad meningen med denne ordning er, nemlig at nogle mennesker, som er i be-

[Pia Christmas-Møller]

skæftigelse, skal have mulighed for at få en videreuddannelse. Det er det, det handler om.

Hvis man er ledig, hjemmegående eller noget som helst andet end i beskæftigelse, er der mange andre uddannelsesmuligheder, men så er det bare ikke voksenuddannelsesstøtteordningen, man skal have fat i. Det er måske det, Socialdemokratiet glemmer.

(Kort bemærkning).

Helle Degn (S):

Socialdemokratiet har fuldt ud for øje, hvad loven om voksenuddannelsesstøtte gælder. Det gælder om at give mennesker, der er i beskæftigelse, en uddannelsesmulighed i arbejdstiden, og specielt har vi den målgruppe for øje, som er beskrevet i lov om voksenuddannelsesstøtte, nemlig de ufaglærte, som er beskæftiget på den del af arbejdsmarkedet, hvor de i større udstrækning er truet med arbejdsløshed. Netop over for den gruppe er det vigtigt, at der etableres et uddannelsesstilbud, som er relevant, så de kan optjene kompetence. De, som er på deltids, er forholdsmæssigt diskrimineret i forhold til dem, som er på fuld tid, med hensyn til adgangen til at få point for at kunne deltage i voksenuddannelsesstøtten.

(Kort bemærkning).

Kirsten Lee (RV):

Hvis folk arbejder under 10 timer om ugen, har de faktisk mere fritid end arbejdstid, og så er det altså meget vanskeligt at tilbyde dem undervisning i arbejdstiden.

(Kort bemærkning).

Pia Christmas-Møller (KF):

Det, fru Kirsten Lee sagde, var meget præcist. Jeg vil bare endnu en gang konstatere over for Socialdemokratiet, at vi ønsker at få en massiv voksenuddannelses- og efteruddannelsesindsats i dette land, men at vi ikke mener, at det hele nødvendigvis skal klares med undervisning i arbejdstiden for de personer, der som skitseret af fru Kirsten Lee faktisk har en større del fritid. Det er måske mere oplagt at lægge uddannelsen i fritiden.

(Kort bemærkning).

Helle Degn (S):

Jeg synes, det er meget tendentiøst, at fru Kirsten Lee siger, at folk, der har mindre end 10 timers beskæftigelse, har rigeligt med fritid til at tage en uddannelse uden for arbejdstiden.

Vi taler om de mennesker, som har et deltidsjob, og det er som regel mellem 15 og 19 timer. For dem er det om ikke umuligt så forholdsmæssigt meget vanskeligere at optjene retten til en uddannelsesstøtte, og vi synes ikke, det er rimeligt, at der er den forholdsmæssige diskrimination. Der må være lige og fair adgang til at kunne optjene retten til voksenuddannelsesstøtte.

Mølgaard Jensen (V):

Venstre kan helt tilslutte sig de indvendinger mod lovforslaget, som kulturministeren netop har redegjort for. Kulturministeren har på fyldestgørende vis kommenteret lovforslagets enkelte elementer og præciseret bevæggrundene for, at regeringen må afvise forslaget.

Til dette lovforslag vil jeg gerne knytte et par generelle kommentarer. Loven om voksenuddannelsesstøtte, som trådte i kraft 1. oktober 1989, er altså kun ca. 160 dage gammel. I loven er det klart præciseret, at den skal tages op til revision i folketingssamlingen 1991-92. Indtil da skal VUS-ordningen have mulighed for at udvikle sig inden for de lovgivningsmæssige rammer. Den evaluering, som er planlagt om 1-2 år, må vise, om der er relevante bevæggrunde for at ændre ordningen.

Det kan heller ikke være rimeligt, at netop vedtagne love kort tid efter skal udsættes for revision, og specielt ikke, når det drejer sig om landsdækkende forsøgsordninger, der løber over flere år. Det er en højst betænkelig tendens i det politiske arbejde, ja, det er en parlamentarisk uskik.

Pia Dahl (FP):

Det, Fremskridtspartiet først falder over i dette forslag, er bemærkningerne til pkt. 4, hvor Socialdemokratiet postulerer, at praktisk taget alle deltidsansatte ønsker fuldtidsbeskæftigelse, men kun kan få deltidsbeskæftigelse. Det tror vi ikke på. Jeg ved ikke, hvor Socialdemokratiet har den opfattelse fra, men det er jeg da ganske interesseret i at høre.

Dernæst også til bemærkningernes pkt. 4: Man tillader sig at sige, at hvis man ellers har et arbejde på 25 timer og tager et heltidskursus,

[Pia Dahl]

kommer man til at arbejde gratis i 13 timer. Det virker på mig, som om man egentlig tager det for givet, at den pågældende person ikke selv er det mindste interesseret i at blive uddannet. Det må i hvert fald være det første krav, man stiller, at den pågældende person selv er interesseret i at blive uddannet.

I øvrigt kunne jeg da også godt lide at spørge fru Helle Degn og Socialdemokratiet, om hun ved, hvor mange af disse deltidsbeskæftigede der oppebærer supplerende dagpenge. Det synes jeg var interessant at vide.

Fru Helle Degn siger – og det er da også rigtigt – at det for en meget stor dels vedkommende er kvinder, som er deltidsbeskæftigede. Det tror jeg hænger sammen med, at mange kvinder trods alt gerne vil have lidt tid hjemme sammen med deres børn.

Der fremgår ikke noget bud på finansieringen af forslaget. Det fremgår slet ikke, hvor meget man havde forestillet sig at det ville komme til at koste. Der står angivet, at Dansk Arbejdsgiverforening har kritiseret forholdene, men vi har dog modtaget en skrivelse fra Arbejdsgiverforeningen – det første bilag til forslaget – hvor man ikke er positivt indstillet over for dette forslag og ydermere præciserer, at det er relativt få lønmodtagere, som i praksis har vist interesse for voksenuddannelsesstøtteordningen.

Da man i sin tid kritiserede lov om voksenuddannelsesstøtte, var det netop, fordi man var nervøs for, at utrolig mange ville ansøge om støtte til undervisning.

Fremskridtspartiet, som man vel nok kan forstå, tager kraftigt afstand fra dette forslag. Vi har i øvrigt også den principielle holdning, at lønmodtagere og arbejdsgivere nok selv skal finde ud af, hvornår og hvem der skal uddannes.

(Kort bemærkning).

Helle Degn (S):

Der blev spurgt, hvor jeg dog kan have den opfattelse fra, at alle deltidsansatte søger fuldtidsbeskæftigelse. Modsat mig har Fremskridtspartiets ordfører den opfattelse, at kvinder gerne vil gå hjemme og passe deres børn, og det er nok mange af dem, vi taler om her.

Jeg tror, det er en meget bekvem myte, Fremskridtspartiet forsøger at give ord til og plads for i sin argumentation.

Modsat har jeg på baggrund af en spørgeskemaundersøgelse, som er lavet af LO, den opfattelse, at nogle og halvfems procent af de deltidsansatte meget gerne vil have udvidet deres beskæftigelsesomfang.

De vil også gerne have fuldtidsbeskæftigelse, men kan ikke få det, fordi den del af arbejdsmarkedet, de er placeret i, ikke har fuldtidsbeskæftigelse. Så det er et spørgsmål om underbeskæftigelse.

Så spørger Fremskridtspartiets ordfører, hvor mange der oppebærer supplerende dagpenge. Det kunne vi måske få svar på under udvalgsarbejdet.

Jeg har selvfølgelig også hæftet mig ved Dansk Arbejdsgiverforenings skrivelse. Desværre er Dansk Arbejdsgiverforening kun optaget af proceduren ved ansøgning om uddannelsesstøtte. Socialdemokratiet er optaget af retssikkerheden for ansøgeren. Det er vigtigt, at den enkelte borger selv kan ansøge, og det skal ikke nødvendigvis gå gennem arbejdsgiveren.

(Kort bemærkning).

Pia Dahl (FP):

Der er en enkelt bemærkning fra Socialdemokratiet, som tyder på en form for manglende konsekvens.

Når Socialdemokratiet åbenbart har fået at vide, at 90 pct. af de deltidsbeskæftigede gerne vil udvide deres arbejdstid, begriber jeg ikke, at Socialdemokratiet gang på gang – måske også for at tækkes vælgerne – kommer med forslag om, at vi alle sammen skal gå ned i arbejdstid, fordi vi så får mere tid til vore børn. Jeg ved, at fru Jytte Hilden utrolig mange gange har sagt, at den manglende tid er det store problem, også for småbørnsfamilierne.

Kirsten Lee (RV):

Det Radikale Venstres ordfører, fru Elisabeth Arnold, er i DDR for at overvåge valget som repræsentant for Europarådet. Derfor skal jeg på hendes vegne fremføre Det Radikale Venstres synspunkter.

Jeg vil begynde med at minde fru Helle Degn om, at vi har spurgt i Finansudvalget, hvor mange der oppebærer supplerende dagpenge. Så vidt jeg husker, var det mellem 4.000 og 6.000, og det var i langt overvejende grad pædagoger og hjemmehjælpere.